

Algemene brochure dagzaal oncologie Sint – Augustinus

Sint - Augustinus

Oosterveldlaan 24

2610 Wilrijk

03/443 36 57

consultatie.gastro.SA@gza.be

Oncologisch dagziekenhuis

Beste patiënt, U hebt van uw arts vernomen dat u chemotherapie moet krijgen voor de behandeling van uw ziekte. Door middel van deze brochure willen we u algemene informatie geven over kanker en het verloop van een behandeling uitleggen.

Wat is kanker?

Kanker is een verzamelnaam voor verschillende kwaadaardige aandoeningen. Het is een ongecontroleerde woekering of deling van cellen. Alle weefsels en organen zijn opgebouwd uit ontelbare cellen: hersencellen, spiercellen, huidcellen... Normale cellen groeien en delen zich om oude cellen te vervangen. Kanker ontstaat als er iets misgaat in zo'n cel, waardoor de normale groei ervan ontregeld wordt

Kankercellen beginnen zich ongecontroleerd te delen, ze dringen door tot in het omliggende weefsel en ze brengen er schade aan. Kankercellen kunnen doorgroeien of loskomen van de plaats waar ze ontstaan zijn. Ze kunnen zich via de bloedbaan of het lymfestelsel verspreiden naar andere lichaamsdelen en zich daar verder ontwikkelen. Dit noemt men uitzaaiingen of metastasen.

Wat is chemotherapie?

Chemotherapie is de behandeling van kanker met geneesmiddelen. Die geneesmiddelen, ook wel cytostatica genoemd, verspreiden zich via de bloedbaan in het hele lichaam met als doel de groei van kankercellen af te remmen en te doden. Helaas werkt deze medicatie niet enkel in op de slechte cellen, maar ook op de normale cellen in

het lichaam. Dat verklaart de ongewenste nevenwerkingen van chemotherapie. Deze nevenwerkingen verschillen van persoon tot persoon en hangen onder andere af van de medicijnen en de duur van de behandeling. Na de behandeling verdwijnen de bijwerkingen meestal.

Hoe wordt chemotherapie toegediend?

Chemotherapie kan op verschillende manieren worden toegediend:

- Peroraal: langs de mond, in de vorm van pilletjes of capsules
- Subcutaan: met een onderhuidse inspuiting
- Intraveneus: via een katheder, een dun plastic buisje dat verbonden is met een ader.

Hiervoor wordt vaak een infuus aangelegd. Dat kan door een ader aan te prikken in de arm. Soms beslist de behandelende arts echter om een poortkatheter (port-a-cath) te plaatsen. De keuze van de toedieningsweg hangt af van de soort medicatie en de frequentie van de behandelingen.

Wat is een port-a-cath of poortkatheter?

Katheters en naalden kunnen na enkele chemosessies de aders beschadigen of verzwakken. Omdat het dan moeilijk of pijnlijk wordt om in een ader te prikken, wordt soms een poortkatheter of port-a-cath ingeplant. Zo'n poortkatheter maakt het mogelijk om gemakkelijk gedurende langere tijd cytostatica toe te dienen. Het systeem is voor u als patiënt comfortabeler, omdat er niet telkens opnieuw in de aders geprikt hoeft te worden. Via deze poort kan dan ook telkens bloed worden afgenomen en medicatie worden toegediend.

Een poortkatheter is een klein, plat rond doosje, vervaardigd uit titanium of plastic. Het is zelfafsluitend door middel van een siliconenmembraan, waarlangs de poort aangeprikt kan worden.

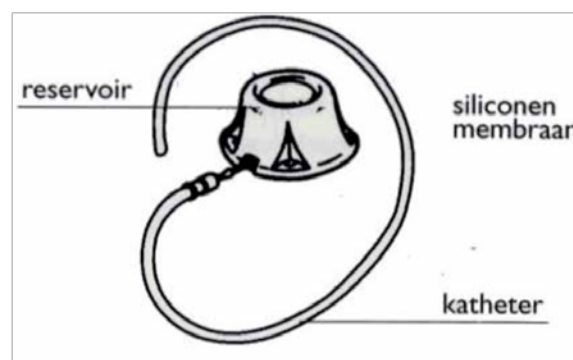
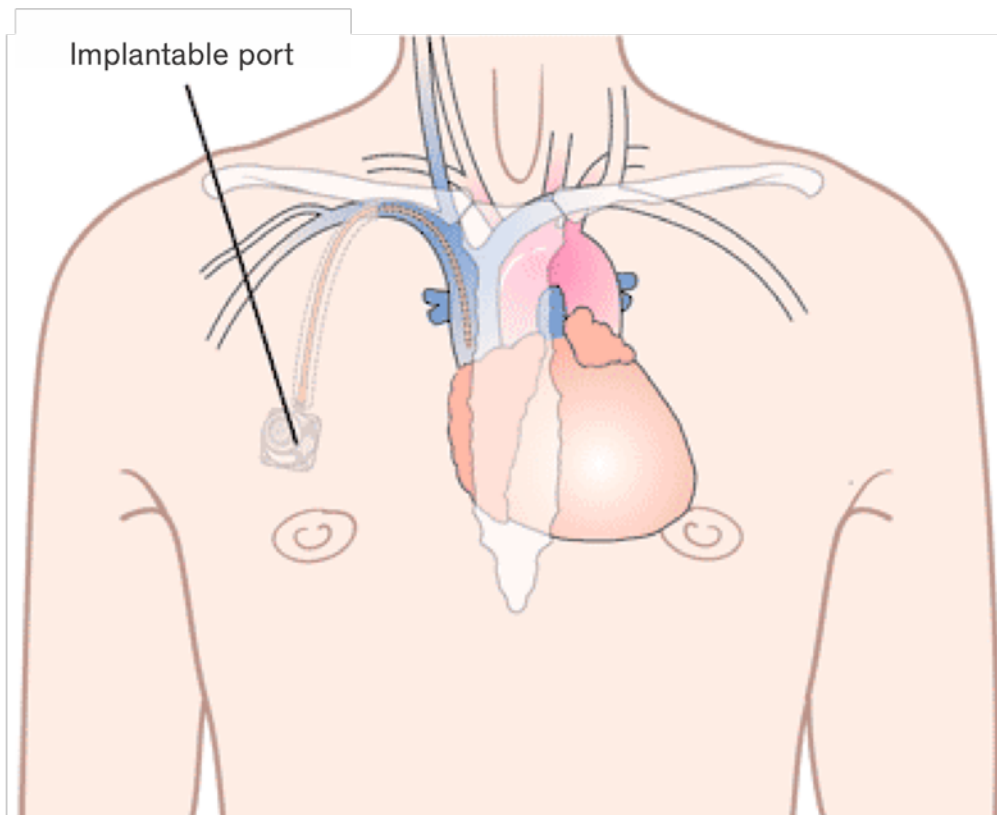
De poort wordt onder de huid ingebracht, meestal schuin onder het sleutelbeen, en de katheter wordt in een groot bloedvat geschoven. Van buiten is er enkel een kleine oneffenheid onder de huid waar te nemen.

Het inplanten van de poort gebeurt meestal met een kleine ingreep door een chirurg enkele dagen voor de eerste behandeling.

Bij elke behandeling kan de poort met een speciale naald door de huid worden aangeprikt.

Dit gebeurt bijna altijd door verpleegkundigen. Zodra de naald uit de poort is kan u met de katheter alles doen, bijvoorbeeld douchen of zwemmen want het systeem is volledig afgesloten.

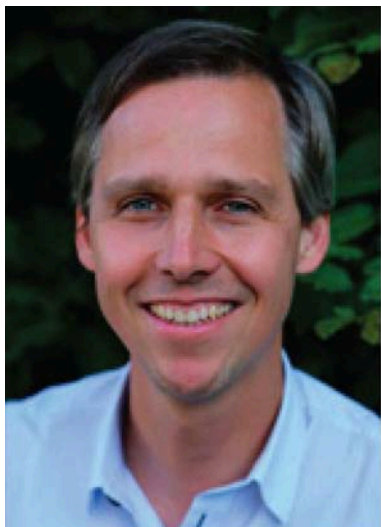
De poortkatheter blijft zitten tijdens de volledige behandeling. Daarna kan de dokter de poort laten wegnemen. Soms wordt ze echter nog behouden..

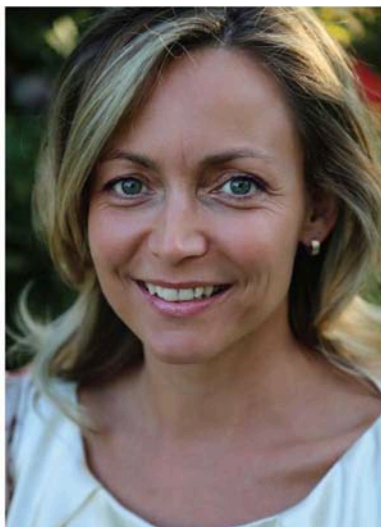
Het team

Tijdens uw opname in het dagziekenhuis ontmoet u de behandelende arts altijd voor de start van de therapie. Aarzel niet om tijdens dit bezoek vragen te stellen over uw diagnose, over de onderzoeken en de behandeling. Als u moeilijkheden ondervindt als gevolg van uw behandeling, bespreekt u die best met de arts. Dan kan er immers een oplossing gezocht worden.

Dr. Isabel Dero en Dr. Thomas Botelberge zijn werkzaam op het dagziekenhuis van Sint-Augustinus (Wilrijk) en Dr. I. Maurissen en Dr. I. Buytaert zijn werkzaam op het dagziekenhuis van St Jozef (Mortsel)

Dokter Thomas Botelberge

Dokter Isabel Dero

Dokter Ingrid Buytaert

Dokter Isabelle Maurissen

Het verpleegkundig team

De hoofdverpleegkundige van de afdeling is Mevr Amber Neefs. Zij zorgt er samen met het team verpleegkundigen voor dat u de beste zorgen krijgt. U wordt altijd door een verpleegkundige onthaald en begeleid. Als u vragen hebt, aarzel dan niet deze te stellen. Indien nodig geeft de verpleegkundige uw vragen door aan de arts.

De psychologen

De onco psychologen zijn op eenvoudig verzoek beschikbaar voor advies en begeleiding. Als u dit wenst, bezoeken ze u tijdens uw verdere behandelingen. Ze zijn steeds bereid u en/of uw familie ondersteuning en begeleiding te bieden.

De onco-dietisten

Op eigen verzoek of na advies van uw arts zal een onco dietiste u begeleiden en adviseren om voldoende calorieën in te nemen rekening houdend met uw ziekte en behandeling.

Een opname in het dagziekenhuis

Het oncologisch dagziekenhuis bevindt zich in het nieuwe gebouw Oosterveld op het gelijkvloers. Op de dag van uw behandeling kan u gebruik maken van de bovengrondse parking gelegen aan de rechterkant van Oosterveld. Hiervoor krijgt u een roze parkeerkaart die u voor het openen van de bareel nodig hebt. Bij het binnenkomen van het gebouw volgt u route 7.

Meld u aan bij de balie.

Indien u heeft gekozen voor een eenpersoonskamer, wijst de secretaresse u er één toe. Zo niet, neemt u plaats in de wachtzaal. Als het weer het toelaat mag u steeds op ons terras gaan wachten. Gelieve dit wel even te melden bij de secretaresses.

Het verloop van de therapie

1. De verpleegkundige komt u halen voor het opmaken van het verpleegkundig dossier en zal uw bloeddruk, temperatuur en gewicht opnemen. De verpleegkundige doet een bloedafname via uw arm of de poortkatheter en plaatst een waakinfuus. Dit infuus bevat meestal geen medicatie en is enkel bedoeld om te vermijden dat de infuusleiding verstopt. Hierna neemt u terug plaats in de wachtzaal.
2. Uw bloed wordt geanalyseerd in het labo.
3. Na ongeveer 20 min komt de dokter u uit de wachtzaal halen voor bespreking van de bloedresultaten en eventuele problemen. Indien de behandeling kan plaatsvinden zal een voorschrift voor de chemotherapie worden opgemaakt. Indien u nog geen kamer werd toegewezen, dan gebeurt dit na het doktersconsult.
4. Intussen wordt de medicatie bereid in de apotheek.
5. De verpleegkundige start met het toedienen van premedicatie. Deze medicatie helpt om
6. misselijkheid of allergische reacties te voorkomen.
7. De eigenlijke cytostatica worden dan pas toegediend. Afhankelijk van het type kanker wordt één soort medicatie toegediend. Soms is het echter nodig om een combinatie te geven. De tijd die nodig is om de medicatie toe te dienen, kan verschillen en is onder meer

Afhankelijk van de soort en de hoeveelheid. Ondertussen kan u gerust tv kijken, een boek lezen, surfen op het internet.. Gedurende het toedienen van het infuus wordt u gevraagd om uw kamer niet te verlaten. Dit is voor uw eigen veiligheid. U moet bellen als:

- De pomp in alarm gaat
- U zich onwel voelt of hevige pijn krijgt
- U naar de wc moet en hulp nodig heeft
- Bij prikkelingen ter hoogte van de insteekplaats

Er is altijd een vrijwilliger aanwezig die rond komt met koffie en thee. Zo wordt er op het middaguur ook soep rondgedeeld. Maaltijden worden niet geserveerd maar u mag altijd een snack of boterhammen meebrengen.

Aan het einde van de therapie kan u naar huis. U krijgt dan het volgende mee:

- Een nieuwe afspraak voor de volgende therapie
- Medicatie die u thuis eventueel moet innemen.

Mogelijke bijwerkingen van chemotherapie

Cytostatica werken helaas niet enkel in op de slechte cellen, maar ook op de normale cellen in het lichaam. Dat verklaart de ongewenste nevenwerkingen van chemotherapie. Deze zijn dus het gevolg van de behandeling en niet van uw ziekte.

Deze nevenwerkingen verschillen van persoon tot persoon en hangen onder andere af van de medicijnen en de duur van de behandeling. Na de behandeling verdwijnen de bijwerkingen meestal.

Hieronder benoemen we de mogelijke bijwerkingen van chemotherapie samen met enkele adviezen om ze zo goed mogelijk tegen te gaan.

Iedere patiënt reageert anders op de behandeling. Sommige patiënten hebben geen last van bijwerkingen. Dit betekent niet dat de medicatie niet werkt.

Vermoeidheid

Vermoeidheid is een vaak voorkomende bijwerking. De medicatie zorgt er dan voor dat u weinig energie hebt.

- Luister naar uw lichaam. Neem regelmatig een rustpauze maar probeer tussenin wel actief te blijven.
- Verdeel uw activiteiten en leer uw eigen ritme kennen.

Misselijkheid en braken

Misselijkheid en braken zijn vaak voorkomende bijwerkingen bij chemotherapie.

- Gebruik de medicatie die u meekrijgt correct.
- Gebruik kleine maaltijden verschillende keren per dag.

- Drink veel
- Vermijd bepaalde geuren die de misselijkheid veroorzaken: kookgeuren, parfums...
- Maak een gerecht aantrekkelijk, het oog wil ook wat.

Diarree

Cytostatica hebben soms invloed op de darmen. Daardoor kan diarree ontstaan.

- Vermijd dan verse rauwe groenten en fruit.
- Gebruik restenarme voeding: rijst, pasta, mager vlees, wit brood...
- Als u geen koorts hebt, kan u lmodium gebruiken.
- Drink voldoende.

Obstipatie

Obstipatie kan een bijwerking zijn van het gebruik van antibraakmiddelen (Zofran®).

- Eet in dit geval veel verse groenten en fruit.
- Gebruik een vezelrijke voeding: volkoren brood, peperkoek, zemelen...
- Drink voldoende.
- Neem voldoende beweging.

Voeding

Probeer zo goed mogelijk in conditie te blijven. Gezond en regelmatig eten hoort daar ook bij.

- Vermijd te vette voeding.
- Eet veel verse groenten en fruit.
- Zet meerdere keren per week vis op het menu.
- Drink 1.5 liter water per dag.
- Beperk het gebruik van suikers.
- Zorg voor voldoende variatie in je voeding.

Irritatie en ontsteking van het mondslijmvlies

De medicijnen kunnen zorgen voor irritatie en ontsteking van het mondslijmvlies. Daarom is een goede mondhygiëne uiterst belangrijk.

- Poets je tanden met een zachte tandenborstel
- Gebruik tandpasta zonder chloorhexidine.
- Spoel je mond 4 keer per dag met zoutwater (4 koffielepels zout in 1 liter water).
- Lippenbalsem voorkomt lipkloven.
- Vermijd alcohol.
- Rook niet.
- Bezoek de tandarts en vermeld dat je chemotherapie krijgt.
- Vermijd harde producten. Zo voorkom je wondjes in de mond.

Smaak- en geurveranderingen

Onder invloed van de medicatie kan een product voor u helemaal anders gaan smaken en/of ruiken. Het kan zijn dat u ineens geen zin meer hebt in wat vroeger uw lievelingsgerecht was.

- Eet fruit, met name ananas. Dit neutraliseert bepaalde vieze smaken in de mond.
- Drink melk en gebruik room. Deze producten nuanceren bepaalde smaken.
- Gebruik regelmatig pepermuntjes, kauwgom, citroensnoepjes...

Huid- en nagelveranderingen

Het is mogelijk dat uw huid droger wordt en anders aanvoelt.

- Gebruik dagelijks een hydraterende crème na het douchen of baden.
- Vermijd fel zonlicht. Gebruik anders een zonnecrème met voldoende hoge factor.
- Vermijd het gebruik van de zonnebank.

Haaruitval

Haaruitval is afhankelijk van de medicatie die u krijgt. De haaruitval kan soms volledig zijn, soms gedeeltelijk. Haaruitval is wel altijd tijdelijk.

- In geval van volledige haaruitval: knip uw haar kort voor de haaruitval begint. Meestal is dat binnen de twee weken na uw eerste chemotherapie.
- Als u een pruik wil dragen, kiest u die best voor uw haar uitvalt.
- Haarverlies kan een pijnlijke hoofdhuid veroorzaken. Was daarom uw hoofd met een zachte shampoo.

Hand-voetsyndroom

Het hand-voetsyndroom uit zich door roodheid, schilfering, blaarvorming en pijn in de handen en voeten.

- Vermijd hete douches en baden.
- Vermijd transpiratie van de voeten. Loop zoveel mogelijk blootvoets.
- Gebruik een goede hand- en voetcrème.
- Voorkom druk door te nauwe schoenen.
- Dompel uw handen en/of voeten 3 tot 4 keer per dag in koud water.

Onderdrukking van het beenmerg (bloedaanmaak)

Omdat chemotherapie een grote invloed heeft op het beenmerg waar het bloed aangemaakt wordt, wordt er voor elke nieuwe chemotoediening een bloedcontrole uitgevoerd.

- Door een **tekort aan rode bloedcellen** kunt u zich moe voelen en kampen met verminderde energie. De oplossing hiervoor kan een bloedtransfusie zijn, of een inspuiting met erythropoetine (EPO).
- Door een **tekort aan witte bloedcellen** vermindert uw weerstand, waardoor u gevoeliger bent voor infecties. Soms wordt het toedienen van nieuwe chemo dan met 1 of 2 weken uitgesteld, zodat het beenmerg de tijd krijgt om witte bloedcellen aan te maken. Eventueel krijgt u een inspuiting met Neupogen® of Neulasta®.

Als u koorts hebt, neem dan zeker contact op met uw huisarts!!

- Door een **tekort aan bloedplaatjes** komt de bloedstolling in het gedrang, waardoor u neusbloedingen, blauwe plekken of tandvleesbloedingen kunt krijgen. Neem in geen geval aspirine of aspirinebevattende middelen in. Vervang deze door Perdolan®, Panadol® of Dafalgan®.

Tips en adviezen

Bezoekuren

In ons dagziekenhuis zijn geen bezoeken van toepassing. U kan de hele dag door bezoek ontvangen.

Vervoer

In principe is het niet aangewezen zelf een wagen te besturen onmiddellijk na uw therapie. U bespreekt dit best met uw behandelende arts. Bij vervoersproblemen kan de sociale dienst een oplossing voor u regelen.

Op reis

Als u van plan bent om op reis te gaan, overlegt u best met uw arts vooraleer een definitieve regeling te treffen. Eventueel kan uw arts het therapieschema aanpassen.

Nuchter?

Normaal hoeft u niet nuchter te zijn voor uw opname tenzij dit expliciet door de arts of verpleegkundige vermeld wordt. Meestal heeft dit te maken met een onderzoek dat de dag van de opname gepland wordt.

Contactgegevens

Nuttige telefoonnummers

Oncologisch dagziekenhuis Sint Augustinus: 03/443 36 69

Secretariaat gastroenterologie 03/443 3657

Verpleegafdeling 04 (gastroenterologie): 03/443 35 04

Verpleegafdeling 06 (gastroentero-oncologie): 03/443 35 06